

OPRAVDOVÝ
KREŠTĀN
 POLITICKÝ A SPOLOČENSKÝ TÝŽDENNÍK.
 LUDOVÁ PRÍLOHA „SLOVENSKÝCH NOVÍN“.

<i>Predplatná cena:</i>		Vychodí každú nedeľu.	<i>Redakcia a vydavateľstvo:</i> V Budapešti, VI. okr., Aradi-utca 14.
Na celý rok	2 zl. — kr.	Zodpovedný redaktor a vydavateľ: VIKTOR HORNYÁNSZKY.	Sem sa majú posielat predplatky a dopisy. Nevyplatené listy sa neprijímajú.
Na pol roka	1 „ — „		
Na štvrt roka	— „ 50 „		
Jednotlivé číslo 3 kr.			

Osobná česť.

Dobre vieme, že jednému každému statočnému |
 človekovi najdrahocenejším pokladom je |
 jeho česť. Túto si opatruje, drží v |
 hodnote; nedovoľiac nikomu aby sa jej dotkol, aby |
 ju napadol. Lenže často sú marné, da- |
 romné všetky namáhania a všetky chránenia. |
 Prijde zlostný nesvedomitý človek a ob- |
 kradne nás o to, čo nám je naj- |
 drahšie, o našu česť. Tomuto je |
 vystavený jedenkaždý človek, lebo |
 veď nikto nemôže vedieť, z ktorého |
 kriku číhá naň zákernická ruka zlo- |
 deja, nevie proti komu sa brániť. |
 bo vedomý súc svojej nevinnosti, |
 obyčajne bezstarostne kráča si |
 svojou cestou.

Na cti napadnutý, už či vinne, či nevinne, utieka |
 sa k súdu o odpomoc, prosiac, aby |
 súd ratoval, zachránil česť jeho |
 a zákernického nepriateľa zaslúžene trestal. |
 Vzdelaní a dobrosrđci ľudia nikdy nezvykli nikoho |

vopred odsúdiť, dobre vediac, že nápad na česť |
 môže byť aj úplne bezzákladný, môže byť len |
 zlostným dielom pokazeného človeka. Medzi vzde- |
 lanými ľuďmi je ten zvyk, že vyčkajú výrok pa- |
 tričného súdu a len keď aj nestranný súd vy- |
 niesol výrok, a o patričnom povedal že je nečestný, |
 že sa dopustil škaredého skutku, prečinu, a bol odsú- |
 dený, len vtedy zvykli ho všeobecnému opovrženiu |
 vydať.

Ale tento zvyk, ktorý by mal byť všade udomácne- |
 ný, u nás, v našej vlasti je žiaľbohu neznámy.

Dokážeme to i skutkami.

Na jar začaly boly byť všetky |
 oppositionálne časopisy na poplach, že viac |
 vyslancov zastáva pri jednotlivých peňazných |
 úradoch zákonom zakázané direktor-

ské miesta a že vláda toto trpí len preto, lebo |
 sú patriční poslušnými sluhami jej.

Sbieranie manny.

Dobre, proti tomu nič nemáme, keď sa ozvú hlasy, a verejnú mienku upozornia na jedno-druhé, čo sa nezdá byť úplne v poriadku. Tieto hlasy nech sú ale vecné, nestranné, nech nevynesú výrok na základe zdania, lež nech vyčkajú výrok patričného súdu, a len potom nech patričných odsúdia aj sami. Časopisy veľmi dobre vedeli, že nad tým, či niektorý vyslanec má zároveň aj zákonom zakázané vedľajšie zamestnanie, súdi takzvaný inkompatibilný odbor snemu. Tento odbor prezrúmal základne všetky udania a nenašiel ani jedného vyslanca, ktorého mandát by bol musel zrušiť preto, že má zákonom zakázané vedľajšie zamestnanie.

Nuž a či, všetko toto vediac, snáď dočkaly výrok toho inkompatibilného odboru? O nie, ony už vopred písaly skutočne nepekne veci o týchto vyslancoch, nazvaly ich židovskými špekulantami, dranciermi a Pán Boh vie jaké pekné mená im daly. Inkompatibilný výbor vyriekol o patričných vyslancoch, ktorí boli udatí čo takí, že majú nedovolené zamestnanie pri bankách a iných priemyselných podnikoch, že tieto ich zamestnania sú nie také, ktoré by sa protivily zákonu. Zdravý rozum diktuje, že oné časopisy, jaknáhle bol tento výrok vynesený, mali všetko to odvolať, čo nepekne popisali o tých vyslancoch. Lenže aj tu darmo hľadáme zdravý rozum, opozičným časopisom toto neprišlo ani do rozumu, ba aj výrok inkompatibilného odboru len na ukrytom mieste sdelili, aby čitatelia nejak nenahliadli, že sa nesluší niekoho odsúdiť prv, než nad ním vyniesol ortiel povolaný sudca.

Aj najnovšie sa udal sensačný pád. Meno Gustáva Tarnóczyho dozaista znajú ct. čitatelia. Bol on aj krajinským vyslancom, ale hlavne bude meno jeho známe z príležitosti nitrianskej voľby, ktorú tak prehnane previedol, že vyvolený vyslanec, Imrich Latkóczy, mandát neprijal, následkom čoho bola nová voľba nariadená. Proti tomuto Tarnóczymu zadal bol na jar istý na mizinu vyšší gavalier obžalobu, že ho oklamal o 6 tisíc zlatých.

Jaknáhle obžaloba prenikla do verejnosti, isté časopisy pretekaly sa v tom, aby mu nadávaly do kmínov, zlodejov, defraudantov atď. Tarnóczy toto musel trpieť, lebo veď obžaloba bola skutočne proti nemu zadaná.

My s našej strany nechceme brániť pána Tarnóczyho, nám je on ničím, v ňom vidíme len človeka, spolukrajana. Povedali sme, že v ňom vidíme len človeka, svojho blížneho. A toto slovo znamená mnoho. Ponevác sme videli v ňom svojho spolublížneho nekydali sme naň hanu a nádavky do tých čias, kým nestranný súd záležitosť nadne nevyšetrí a po prevedenom pojednávaní nevynesie výrok. Trestný súd vyniesol v

pondelok výrok a Tarnóczyho oslobodil, lebo sa dokázalo, že obžaloba bola bezzákladná.

Nastáva teraz otázka, ako možno sreparovať privátnu osobnú česť Tarnóczyho. Predtým, keď bola obžaloba poddaná, písaly časopisy viac dní proti Tarnóczymu a teraz keď ho súd oslobodil a prinavrátil mu osobnú česť, len v krátkosti podotknú, že súd Tarnóczyho uznal za nevinného.

Aj z týchto príkladov berme si to naučenie, že nikoho neodsúdme na základe povrávania, lež len vtedy, keď nad ním vyriekol výrok povolaný súd. Lahko je nohama šliapať česť niekoho, ťažko ale reparovať. Jako je nám drahá naša česť, tak je ona drahá aj druhým, a ponevác ani nám by sa nepáčilo, keby nám na pusté chýrovanie nadávali do kmínov a zlodejov, tak to nerobme ani my iným. V tomto ohľade sme celkom iné očakávali aj od „Kresfana.“ Už samé jeho meno malo ho k tomu pohnúť, aby nebrizgal bez základu a neupodozrieval kráľovské súdy, že tieže veľkým pánom rady prehládajú. Nuž ale u „Kresfana“ darmo hľadáme kresfanskú lásku, tam najdeme iba nenávisť, ktorá je vždy hotová nohami šliapať česť iných, zvlášte tých spoluobčanov, ktorí slepo neprijímajú a nenasledujú ich politické zásady.

Bedlme vzájomne na osobnú česť a uctíme sa vzájomne.

Slovo k rodákom.

Ludová strana darmo hovorí, marne opakuje tak často, že jej zásadou a heslom je: «všetko pre ľud a za ľud.» Priaznivejších slov dávno nebolo a dlho nebude počuť, ako sú tieto. Veď netreba sa nám ani veľmi namáhať, ani hlboko skúmať, ba dosť je len oči a uši naschvál nezavrieť aby sme sa o pravde tohoto presvedčili a videli i zkusili, že ak kde na svete, tak pri ľudovej strane okrem sobeckej vládožnosti a panochlivosti iného nič niet. A veď to inak ani byť nemôže, keď jedinými vodcami teže strany sú kňazia a ich druhovia. Ozaj, podivný je to zjav; nenapadlo vám to drahí rodáci? Pravda i kňaz je občanom, i on má právo, ba aj povinnosť starať sa o vlast a jej potreby, nemožno tedy uprieť právo kňazom, aby aj oni čo slobodní občania slobodnej vlasti i v politickom dejí štátu slobodne a neobmedzene práva svoje nepoužívali a povinnosti neplnili. A nikto sa mi nepozastavil na tom, keď kňazia svoje politické práva používali a sa či ku tej či onej politickej strane pripojovali. Patřilo im to. Závažné boli ich rady pri každej strane, ba udaly sa častejšie pády, že kňazia za ablegátov vyvolení boli. Všetko bolo v poriadku a tak by bolo aj zostalo, keby v premúdrej hlave starobou na dieťa por-

meneného Ferdinanda Zichyho nebola sa vyskytla bláznivá myšlienka utvorenia novej politickej strany, ktorú farisejskou prefikanosťou «ľudovou» nazval a na «vierovyznaní» založil. Ľud sa zprvu nechal ošialiť, no kňazstvo nechtami i zubami zarylo sa do nej a dnes vidíme zjav ozaj smiešny, že všetci náčelníci, všetci vodcovia tejto strany sú v strede i na vidiekoch samí kňazia, z čoho zas to nasleduje, že títo vodcovia s tou spupnosťou s akou si vo veciach kňazských, vierovyznaní sa týkajúcich, bezpodmienečnú podriadenosť požadujú, i vo všetkých iných otázkach nadvládu a tyranstvo si osobujú.

Ľahko by bolo toto dokazovať všade na celej čiare, nateraz ale jedine na pohyby s autonómiou katolíckej cirkve spojené chceme poukázať. Cirkve je jednota veriacich, jej samospráva je a záleží v tom, že celá cirkve má právo seba určenia a sama seba spravovania. Tak to ponímajú aj rozumní a svedomití kňazia, no nie politickí výtečníci ľudovej strany. Ako tí oblažovatelia ľudu smýšľajú a čo zamýšľajú, to bárs nemotorne, ale až veľmi makave načarbal čierny víťaz ľudovej strany v jej časopise «Alkotmány» na deň sv. Jána.

Píše on medzi iným takto: «Katolícky ľud veľmi dobre vie uvážiť, že nakoľko môže mať právo ozvania sa do záležitostí svojej cirkve a nakoľko nie.» «*Nechce on múdrejším a rozumnejším byť od svojich kňazov a biskupov, ktorí ho nikdy neoklamali, lež skorej ho vo všetkých svetských záležitostiach obhajujú, a zastupujú oproti prechmatom vrchnosti a štátnych medzítok.*» Ľud katolícky, ľud k ľudovej strane patriaci, vidíš teraz, koľké a aké práva ti chcú dať tvoji ľudoví kňazia pri cirkvej autonomii. Ty ešte nič si nepýtaš, ba ani nevieš, či a čo by si mal nárokovať, a reverenda ti už popredku na srdce kladie, aby si dáko nechcel byť múdrejší a rozumnejší ako tvoj kňaz. Kňaz je múdrosť a to tvoja spása. Bor sa za vydobytie práva, ktoré ale nesmie byť tvoje, lež patríť musí tvojmu kňazovi, aby fa tým väčšmi v moci svojej držal. Kňaz fa nikdy neoklamal, iba pri voľbách a od kedy ľudovú stranu vedie. Kňaz fa chráni a zastáva oproti prechmatom vrchnosti, no oproti prechmatom kňazov nesmie fa zastáť nikto. Oproti prechmatom bráni nás zákon, ktorému sú vrchnosti práve tak podriadené, jako ktokoľvek iný, ale že zákon tento a vrchnosti ešte aj proti prechmatom kňazov ľud zastávať sa opovážia, to je v očiach týchto neodpustiteľným hriechom, od ktorého niet rozhrešenia. Pýtajte sa len sirotských vrchností na našich horniackych krajoch, aké zápasý vedú oproti kňazom, aby pre siroty opustené a chudobné ostatnú kravičku alebo jalo- vičku z rúk kňazov nazpäť vydobili, a tak siro-

tám aspoň výživu zabezpečily. No netreba sa vám pýtať, drahí rodáci, sú vám to známe veci, lebo sú žiaľbohu každodenné. Z toho ale vidíte, ako smýšľajú s vami vaši ľudárski kňazia, a preto keď si opravdových kňazov hlboko ctíte a vážíte máte, politických dobrodruhov kňazských sa varujte!

Pravdomil.

POLITICKÉ ZPRÁVY.

Zostrenie dozoru, kontroly nad sbieraním milodarov.

Veľmi často sa udaly pády, že švindleri chodili po krajine, sbierali milodary na nejaký cieľ a sobsbierané groše upotrebili na vlastné potreby. Aby sa takéto zneužívania dobrosrdečnosti prekazily, minister vnútra upravil obežník na všetky právomocnosti, v ktorom nariaďuje kontrolovanie sbierania milodarov. Prvý bod nariadenia znie v tom smysle, že každé verejné sbieranie milodarov, nech sa ono deje či už cestou verejného vyzvania v časopisoch, či rozposlaním tohože poštou alebo inou cestou, dovolené je len s privolením vrchnosti. Povolenie, keď sa má sbierka previesť len na pôde jednotlivých stolíc, dajú prví úradníci patričných právomocností, keď ale má byť sbierka rozprestrená na celú krajinu, vtedy dá dovolenie minister vnútra. Bez vrchnostenského dovolenia možno sbierať milodary len v čas väčších elementárnych úderov alebo v čas hladu; sbierku treba ale behom päťnásť dní oznámiť u hlavy právomocnosti.

V liste, ktorým sa pýta povolenie, ako i vo vyzvaní treba pomenovať dvách mravne a majetne spoľahlivých ľudí, ktorí potom budú mať právo prevziať milodary a budú za ne zodpovední. Povinní sú o sobsbieraných milodarochoch a o cieľi, na ktorý sa obrátia, zápisnicu viesť a túto po sbierke ešte za rok opatrovať. Prislúšné administratívne vrchnosti majú právo na sbierku potahujúce sa listiny prehliadnúť, počty prezkúmať a jestli by sa ukazovaly neporiadky, môžu ľahko na zodpovednosť účtovníkov, listiny vziať pod zátvor a sbierku zakázať. V cudzozemsku na daktorý domáci cieľ sbierané milodary prijať možno v tuzemsku len s privolením ministra vnútra. Tí, ktorí nariadenie nezadržia, nakoľko by pritom nespáchali skutok padajúci pod ťažší trest, spáchajú priestupoč a t estaní budú po 100 zlatých siabať mohúcou peňažitou pokutou.

Ministerský predseda barón Bánffy vo Viedni. Barón Bánffy odcestoval v stredu do Viedne, aby kráľovi podal zprávu o bežných veciach. V politických kruhoch myslia, že ministerský predseda zároveň bude od kráľa prosiť povolenie, aby oproti obštrukcii smel uviesť nejaké rozhodné prostriedky, ktorými zabezpečí riadny beh pojednávania snemových. Jaké budú tieto prostriedky, došiel sa nevie.

Polepsenie kňazských platov. Vláda už vypracovala návrh zákona o povýšení platu kňazov. V smysle tohoto

návrhu behom prvých 5 rokov plat musí obnášať najmieň 600 zlatých a behom nasledujúcich 5 rokov musí byť pozdvihnutý na 800 zlatých. Zákon vzťahuje sa na kňazov všetkých vierovyznaní okrem katolíckej a grécko-katolíckej cirkve. Toto povýšenie kňazských plátov bude stáť krajinu 1 million a 100 tisíc zlatých.

Hospodárske spolky a návrh zákona o dani od cukru. Jak hospodárske spolky, tak aj cukrovú repu pestujúci statkári a cukrové fabriky zaslali prosby na ministerského predsedu, aby všetko možné urobil, žeby sa návrh zákona o dani od cukru na čas, to jest do 1. augusta stal zákonom. Hospodárske spolky dokázaly, žeby to pre krajinu bolo veľmi škodlivé, keby sa návrh nestal na čas zákonom.

Držanie sa opozícií. Snemovňa ablegátov začala v stredu pojednávať návrh zákona o dani z cukru. Z prvého dňa nedá sa súdiť, či opozície aj pri pojednávaní tohoto návrhu zavedú obštrukciu. Berúc do ohľadu tie vážne hospodárske záujmy, ktoré závisia od uvedenia do života tohoto zákona 1-vým augustom, pravdepodobné je, že opozície upustia od obštrukcie a návrh stane sa na čas zákonom.

Celkom inakšie sa majú veci ohľadom návrhu o uvedení do života trestného pokračovania. Tu krajná ľavicová strana nechce nijak popustiť a chce vôľu svoju previesť v oči tak veľkej väčšiny, jakú tvorí liberálna strana. Parlamentarismus vyžaduje, že v sneme musí vždy k platnosti prísť vôľa väčšiny a tak vláda musí za každú cenu zlomiť násilie menšiny, keď inakšie nepôjde, tedy tiež násilím. Znajúc ráznosť Bánffyho, ani nepochybujeme, že nedovolí, aby menšina rozkazovala väčšine.

Železnica v Orave. Hornovidičské stolice sú z ohľadu železničných čiar dosť chudobné, vynikala v tomto ohľade Oravská stolica, ktorá nemala vôbec železnice. Teraz dostane už aj táto stolica železnice. Asiže železničná čiara, ktorá sa o nedlho započne stavať, povedie z Kráľovian cez Dolný Kubín a Tyrdošín a predbežne končiť sa bude pri Suchej Hore, lebo uhorská vláda chce sa porozumieť s rakúskou, aby čiara mohla sa ťahať až po Nový Targ, kde by bolo spojenie s haličskou železnicou. Stavebný kapitál 71 kilometrov dlhej železničnej čiaru ustanovený je na 3,750,000 zlatých, z čoho zaplatí sa základnými účasťami 1,249,500 zl., ktoré kryté sú subvenciami. K tomu prispievajú: oravské panstvo 160,000 zl., oravská stolica 166,000 zl., oravské obce 227,000 zl. a štát 696,000 zlatých.

Zmena v nemeckej politike. Hneď po nastúpení terajšieho nemeckého cisára Vilhelma II. knieža Bismarck, ktorý toľké roky viedol politiku nemeckej državy a ktorý takrečeno stvoril túto silnú državu, bol z úradu vyzdvihnutý a utiahol sa na odpočinok. Od tých čias viedol zahraničnú politiku sám cisár Vilhelm II. asiže proti Rusku. Najnovšie stal sa ale veľvážny obrat. Cisár Vilhelm II. hý prepustil z úradu všetkých tých ministrov, ktorí boli nepriateľmi Bismarcka a jeho politiky a na miesto týchto vymenoval samých prvrzencov Bis-

marcka. Toto značí veľký obrat v politike Nemecka, asiže nám neprajný obrat. Uvidíme, jako sa veci vyvinú v Nemecku.

KRAJINSKÝ SNEM

Pojednávanie návrhu zákona o uvedení do života trestného pokračovania sa ešte vždy ťahá do nepriehľadnej diaľky. Krajno-ľavičiaci zápasia v tom, že kto je vstave dlhšie hovoriť a tak viac času nemilo Bobu zabiť. A v oči tomuto pokračovaniu krajnej ľavice je vláda úplne nemocná, musí trpieť násilie opozície, lebo domáci poriadok snemu hovorí, že pokiaľ sa rečníci hlásia, predseda nesmie zavrieť pojednávanie a ani im nesmie slovo odobrať.

Zasadnutie dňa 22. júna. Krajnej ľavici dobre pomáhajú čas mrhať — aj ľudovi vyslanci. Aj dnes začal pojednávanie Anton *Mócsi*, člen ľudovej strany. Rečník nahliada, že odborné súdy sú lepšie, než poroty, zato on ale predsa hlasuje proti návrhu, ktorý nariďuje, že nad urazením cti budú riadne súdy súdiť, prečo bude proti návrhu hlasovať, to nepovedal. Rozumie sa, že sa na takomto rozumkovaní celý snem smial.

Július *Justh* usporiadateľ obštrukcie ujal sa teraz slova. Dokazoval, že čo minister pravosúdia predniesol na obranu návrhu, že to všetko podvrátili opozície. Vytyka vláde, že sa nazýva slobodomyselnou, liberálnou, skutky jej ale protivia sa liberálnosti; aj teraz chce potlačiť slobodu tlače.

Árpád *Szentiványi* hovorí, že mnohí členovia liberálnej strany sú proti návrhu, ale na rozkaz ministerského predsedu musia vraj hlasovať za návrh, toto nedrží za parlamentarismus, lež za slúžobníctvo.

Hovoril ešte Július *Endrey*, ktorý sa tiež pohyboval v známych už kolajoch, dokazujúce, že keď je zárukou slobody sloboda tlače, tak zárukou slobody tlače sú poroty, ktoré neodvisle súdia nad priestupkami časopisov.

Zasadnutie dňa 23. júna. Dnes hovorili iba dvaja rečníci, z toho tedy vyzvitá, že každý z nich povedal dlhú, dobre dlhú reč. Karol *Szalay* hovoril dve hodiny, dokazujúce, že je celý návrh nameraný proti slobode.

Ján *Hock* tento chýrečný rečník Apponyiho strany, poukázal na to, že čo budú časopisy robiť, jak sa návrh stane zákonom. Každý jedon časopis si bude držať nejakého človeka, alebo viacerých, ktorí prevezmú na seba zodpovednosť za článok, pre ktorý bol redaktor obžalovaný a vysedia žalár. Takto si budú napozatým časopisy pomáhať.

Zasadnutie dňa 24. júna. Na dneskajšom zasadnutí člen ľudovej strany Karol *Kálmán* ukázal, čo znamená do povetria hovoriť. Hovoril úplne tri hodiny — o ničom. Dostal ešte ani jedon rečník nekradol tak bas, jako *Kálmán*. Hovoril rozprávočky, rečnil modlitby a žalmy, hovoril o lanskom sňahu a o tohoročných druždoch, o pekle a o nebi. Aby reč jeho bola rozmanitejšou hromžil aj na vládu, na liberálov. Predseda snemu viackrát upozornil rečníka, aby sa držal predmetu t.

aby hovoril o návrhu zákona znejucom o uvedení do života trestného pokračovania, načo rečník čítal návrh zákona a vysvetľoval jednotlivé slova. Nuž či to není k smiechu? V parlamente takto pojednávať návrh zákona? Ozaj čo si myslí len biedny ľud, ktorý ťažko platí daň na platy vyslancov, a títo sa v sneme zabávajú.

Hovoril ešte gróf Alexander *Benyovszky*, ktorý vyčvaľoval zákon o slobodnej tlači z r. 1848.

Zasadnutie dňa 25. júna. Pojednávanie otvoril Fr. *Korniss*, ktorý hlavne preto neprijíma návrh, lebo robí rozdiel medzi česťou privátnych ľudí a česťou úradníkov, ako sú ľudia rovní, tak je aj česť rovnaká. Hovoril ešte *Gejza Polónyi*, samo sebou sa rozumie, že tiež proti návrhu.

Zatým nasledovali *interpellácie*. Minister orby *Darányi* odpovedal na *Komlóssyho* *interpelláciu* v záležitosti regulovania rieky Moravy. Minister hovorí, že prv než vláda započne regulovanie rieky Moravy, potrebné je dohodnúť sa s rakúskou vládou, lebo pravý breh rieky leží na rakúskom území; myslí, že sa vyjednávania do jasna vybaví, načo sa hneď pristúpi ku práci. Vláda má na regulovanie poldruha milióna odložené.

Ján Wittmann *interpeloval* ministra orby, že prečo tak pozde uverejňuje výkazy o stave poľného hospodárstva.

Minister *Darányi* prisľúbil, že sa postará, aby tieto výkazy boli skorej podané verejnosti.

Zasadnutie dňa 26. júna. Aj dnes hovorili len dvaja rečníci, že prečo len dvaja, to dozaista uhádnu aj et. čitatelia, preto totižto, že obidvaja veľmi dlho mlátili prázdnu slamu. Vyslanec *Julius Várossy* hovoril, že neodvislá strana radšej povýši kvótu, než aby niečo popustila zo slobody tlače.

Béla Barabás dokazoval, že 16-ty paragraf uráža konštitúciu, navrhol, aby bola ministrovi pravosúdia vyslovená nedôvera pre uráženie konštitúcie.

Snemovňa vyslancov najbližšie *zasadnutie* drží v stredu 30. júna.

Zasadnutie snemovne magnátov. Aj magnáti vydržovali 25. júna *zasadnutie*. Minister vnútra odpovedal na *interpellácie* asice v záležitosti grécko-tureckej vojny a v záležitosti robotníckych pohybov na Dolniakoch.

Ohľadom poslednej otázky povedal minister, že vláda všetky možné poriadky porobila, aby gazdovia neutrpeli škody. Co sa týče grécko-tureckej vojny, o tej nemá čo povedať, lebo je už po nej.

V záležitosti pohybov na Dolniakoch bola *zadaná* aj nová *interpellácia*, na ktorú odpovedal minister vnútra, že sa vláda postará, aby búrenie bolo potlačené.

Zatým boli *jednohlasne prijaté* *honnvédske návrhy* čím bolo *zasadnutie* ukončené.

Zdravotný stav našich detí.

Podľa štatistických výkazov v mesiaci marci tohoto roku zomrelo v našej krajine všetko spolu 41 tisíc 882 osôb; zpomiedzi týchto bolo 21 tisíc 447 detí, ktoré mali nize 7 rokov.

Toto sú veľmi smutné čísla. Vo všeobecnosti môže sa povedať, že medzi zomrelými v Uhorsku je polovica detí nize sedem rokov. Ale to je len vo všeobecnosti. Sú kraje, kde na sto zomrelých pripadá šesťdesiat detí nize 7 rokov.

Tak umierajú deti v našej vlasti, že myslaci človek sa opravdu zhrozí, keď číta tieto smutné udaje štatistické. A príčinou tohoto sú zčiasťky nepravnej okolnosti, zčiasťky trestuhodná ľahostajnosť mnohých rodičov, ktorí sa o zdravie svojich detí tak nestarajú, ako im to zákon Boží i ľudský prikazuje.

Áno, nestaráme sa v dostatočnej miere o zdravie svojich detí. Veď vidáme často, že niektorý rodič väčšmi stará sa o svoj dobytok, ako o deti; tieto sú oddané «Pánu Bohu na milosť.»

Dobyťcie zdravotníctvo — mohli by sme povedať — je u nás na vyššom stupni ako ľudské. Keď u nás statok dakomu ochorie, hneď sa postará o rozličné lieky; ale o človeka, najmä o dieťa, keď aj ochorie, len v najťažšom prípade sa postarajú; ak je len nie na úmor choré, tak sa nedbanlivý rodič potešuje tým, že mu to len tak «prejde.»

Naše lekárske knihy tiež nepripisujú tejto otázke toľký význam, aký by zasluhovala. Det-ských nemocníc je v celej krajine veľmi málo. V ľudových a stredných školách našich zdravotveda nevyučuje sa tak, ako by sa to dalo očakávať; preto vyučovanie ani nevedie ku žiadúcemu výsledku.

Po mestách najmä deti nižších tried trpia mnoho následkom nedbanlivosti rodičovskej a následkom neprimeraného živobytia. V novšej dobe mnohé nesvedomité matky dávajú deťom rozličné, často nezdravé odvarky pif, aby zaspaly. Nejedno dieťa prišlo už o život následkom takýchto otravných odvarkov. Krem toho chudobní ľudia po mestách bývajú často v pivničných, nezdravých bytoch, dieťaťu sa nedostane čerstvého povetria, nemôže sa slobodne pohybovať; následkom toho jeho telesná ústrojnosc oslabne a pri najmenej chorobe odumre.

Po dedinách doliehajú iné biedy na deti. Cez leto rodičia pracujú na poli a deti nechávajú často o samote, pri čom sa neraz stane nešťastie, ktorému nejednen život ľudský padne v obeť. Cez zimu je dieťa prinútené sedieť na peci v malej izbe, ktorá je cez celú zimu nie prevetrená; každá škára je pozorne zapchaná, len aby zdravé, čerstvé povetrie dakosi sa nedostalo do izby. Rozumie sa, že je povetrie v takejto izbe zdusené, zkažené a zdraviu v najvyššej miere škodlivé. Odrastlí toto ešte len znesú, ale slabé deti so dňa na deň väčšmi čífa škodlivé účinky nerozumného zvyku. Ich telo je soslabené, zdravie podkopané, a keď sa potom dostanú von na

zimu, — prechladnú, potom nasleduje choroba a v mnohých pádoch smrť. Keď k tomuto priložíme ešte, že mnohí nesvedomí rodičia pálenkou otravujú svoje deti už v útlej mladosti: tak uznáme že po našich dedinách mnohé nebezpečenstvo hrozí ľudskému životu.

Škodný a hriešny zvyk je, že náš obecný ľud ku chorému dieťaťu neprivolá hneď lekára. Nielen tí, ktorí pre chudobu neutiekajú sa hneď k lekárskej pomoci, ale aj majetnejší rodičia len vtedy idú s chorým dieťaťom k lekárovi, keď mu už temer niet pomoci. Toto je taká nedbanlivosť, ktorá sa často vypomstí na rodičoch a pripraví nevinné dieťa o život.

Nepomerná úmrtnosť detí je veľkým nešťastím pre našu vlasť. Pomoc na tomto poli je súrne potrebná. Povinnosťou správy krajinskej, cirkevných i svetských vrchností je, všemožnými prostriedkami privádzať, kde treba prinútiť ľud k tomu, aby sa lepšie staral o zdravie svojich dietok.

V mládeži je složená budúcnosť krajiny. Kto stará sa o zdravie detí, — ten pripravuje krajšiu a lepšiu budúcnosť svojej vlasti.

DOPISY.

Z Trenčianskeho Makova.

Slavná Redakcia!

V 26. čísle „Kreštana“ vyšiel jeden dopis z Trenčianskeho Makova s podpisom „Posmeškár“. V tomto dopise sú také hlúpe táraniny, že si človek musí myslieť, že tento dopisovateľ je buďto na rozume chybný, alebo, čo sa veľmi často u neho stáva, že bol podnapitý. Nezaslúži sice, žeby som sa s ním, tým menej ale s jeho dopisom zaoberal, pretože by mi to ku cti neslúžilo, s takými zošialenými, nezralými čeladínami sa zaoberať jako je „Posmeškár“. Teda nemusí byť ani „Posmeškár“ na to pyšný, že ma snáď k tomu pohnul, aby som na jeho hlúposti odpovedal. Keď toto ale predsa činím, k tomu ma len moje svedomie a čisto katolícky cit pohýňa, aby som tých ľudí, ktorí by snáď — o čom sice pochybujem — chlapčenským hlúpostam „Posmeškára“ verili, z bludu na pravú cestu priviesť mohol!

Hneď na začiatku svojho dopisu „Posmeškár“ zaoberá sa s našimi spoluobčanmi židákmi, a hovorí, že v našej malej dedinke býva veľmi mnoho židov, ktorí náš biedny ľud cicajú a o peniaze prinášajú. Aby ste tedy čtení čitatelia ozaj mali pochop o veci, teda vám toto, skrz „Posmeškára“ vykričané množstvo židákov predostrem:

Naša obec je nenie malá dedinka, jako to „Posmeškár“ píše, lež je veľká obec s chotárom vyše 7000 kat. jutrov, a blízko 4000 obyvateľov, v ktorejžto je priemysel prevádzaný panskou parnou pilou, pri ktoromžto obchode je tiež veľké množstvo peších a zápražných síl zamestnané; medzi týmto veškerým obyvateľstvom je 12 židákov; z ktorýchžto sú 3 slúžobníci, 2 roľníci a 7 sa rozličným obchodom a roľníctvom zaoberá. Okrem

týchto ale máme i katolícke obchody a krémy; z čoho všetkého vidno, že jestli by katolícke obyvateľstvo dľa udania „Posmeškára“ bolo ozaj skrze našich židákov vycicané, jako by sa mohly katolícke obchody a krémy udržať? A či by sa vtedy zaoberal židák s roľníctvom a slúžobníctvom? Iste veru nie! Už tento prvý odsek dopisu nezralého „Posmeškára“ je bezzákladná lož. Čo že má teda tento nezralý šuhaj proti jeho inoveriacim spoluobčanom? Nehreší on týmto proti učeniu Kristovmu, ktorý kázal: *Miluj bližneho svojho jako seba samého, a každý človek bez rozdielu náboženstva je naším bližným!* Ďalej Kristus hovoril, že: *bude jeden ovčienec a jeden pastier!* Môžeme ale s takýmto chovaním sa oproti našim bližným ztratené ovce do jedného ovčienca posbierať? Či nevieš „Posmeškár“ učenie Kristovo pri rozoslaní svätých apoštolov, kde píše svätý Matúš evanjelista v kap. 15. verši 24.: *Nechodte po cestách k pohanom, ani do samaritánskych miest, lež choďte zrovna k ztrateným ovciam domu Izrael!*

Ďalej prešiel „Posmeškár“ na krémy, a hovorí medzi inším, že „dľa zákona by maly byť v našej obci iba 3 krémy, tých je ale o mnoho viac, a preto povinnosťou predstavených obce by bolo, aby toto prekazili.“ Jak málo „Posmeškár“ rozumie to i z toho vidno, že sa opováži zákon citovať, kdežto ho nerozumie. Lebo, zákon dovoľuje na každých 500 duší jednu krému, a keď vezmeme počet obyvateľstva a okolnosť priemyslu a premávky, tak ani viacej krémiem nenie jako to zákon povoľuje, a i tieto neboly po zriadení našej obce (1895) zavedené, lež už v materinských obciach jestvovaly. Ovšem pravda je, že sa má posmeškár na čo sťažovať, že je mnoho krémiem, — ktorýchžto je verným navštevovateľom bez rozdielu dňa a času — lebo v nich mnoho stroví a jako počúvam, že mu už v niektorej i „kredit“ vypovedali; tedy on si tak myslí, že keďby boly len 3 krémy, a tí 3 krémári ten zisk mali, z ktorého 8—9 familií žije, žeby snáď lacnejší nápoj predávať mohli, a tak má vyrátané o kolko viac by sa mu dostalo vypiť!

Potom nezralý „Posmeškár“ moju osobu napáda, že jakým právom som sa mohol opovážiť nášmu ablegátovi Ernestovi Urbanovskému poďakovať za vyprostredkovanie našej pošty? Že však je to vraj povinnosťou štátu, že poštu musí dať. No, „musí“ je veľký pán! Máme viacej obcí v krajine, v ktorých by, čo sa týče obchodu a počtu obyvateľov, pošta mala byť, a predsa jej tam niet. To „Posmeškár“ zabudol, že na Makove už bola kedysi pošta a že z nej poštár v noci zutekal a potom i pošta prestala, pretože poštový erár s veľkým deficitom pracoval a i to zabudol „Posmeškár“, že štát nemôže mať žiaden osoh z trenčiansko-makovskej pošty, lebo koľký osoh táto preukáže, toľko ztratí na vysokej pošte; z tej príčiny ani nebolo zákonitého základu, aby sme mohli poštovú direkciju alebo vysokú vládu k tomu nútiť, že nám musia poštu dať, za dôkaz tohoto slúžiť môže, že sme aj na najvyššom mieste boli odvrhnutí, a len osobným zakročením nášho ablegáta, pána Ernesta Urbanovszky, ktorému ešte raz v mene celej obce verejnú vďaku vyslovujem, sme poštu túto obsiahli. Bože môj, už ďaleko držíme! A toto sa ešte opováži „Kreštan“ vytlačit a napáda osoby za to, keď sa niekomu za dobrodenie patriaca vďaka vysloví! Teda takéto jednanie tiež Kristus učil, alebo jeho apoštolovia? Či nevieš ošemetné chlapčisko a redakcia „Kreštana“, že už na križi visiaci a umierajúci Kristus sa ešte za svojich nepriateľov modlil? A vy zatracujete človeka pre poďakovanie za dobrodenie! Nuž ale nech vám Pán Boh zaplatí! Tuto len môžem k vašemu poučeniu a polep-

šeniu tie slová umierajúceho Spasiteľa opakovať: *Otče, odpusť im ich previnenia, lebo nevedia čo činia!* A upomínam vás jako horlivý kresťan a dobrý katolík — nie pol ani celý židák, jako to chlapčisko o mne písalo — *aby ste sa modlili za dar Ducha svätého, aby vás lepším rozumom osvietil!*

Konečne píše nezrelý „Posmeškár“, že i vláda bola povinná nám aj zbožie a zemiaky darovať. No to by som len už ale rád videl a vedel ten základ, z ktorého toto chlapčisko tieto bláznivé huby čerpalo? Začo že by bola vláda povinná nám niečo darovať? či sme jej nečo požičali, aby nám to vrátila? A či snáď za to, že istý agitátor nevinny ľud bezzákladne oproti nej búria? Nuž ale sa „Posmeškárovi“ konečne nečudujem, lebo: *jaký vták taký spev!* a i sám apoštol sv. Ján evange- lista v kap. 13 a 15 veršu 16 a 20 píše že: *žiak ne- môže byť lepší, jako jeho učiteľ; a paholok nenie lepší, jako jeho gazda!* a potom ale chlapčisko sa musel po- túžiť, kým on svoje sprosté taraniny zostavil, a bol už ku koncu iste poriadne drgnutý a nevedel, čo píše, a tak všetko, čo počarbal je buďto číra čistá lož, alebo je ceľkom opačno písané. Na pr. píše „Že sme trochu zemiakov dostali, to tiež nenie toho opravdového a sta- rostlivého otca, on rozumie pána Urbanovského, zásluha. Tu snáď by sme mali viac ďakovať tým dobrodincom, ktorí zo svojho vaku nás podporovali a obilia nám poslali.“ Vec sa má ale takto: Potrebné zbožie na siatie sme od spolku „felebarát“ následkom osobného zakro- čenia Jeho Excellencie Pána hl. župana Juliusa Szalay- szky, a ablegátov stolici Trenčianskej pánov: Emila Zzámbokréthy, Jurka Kubinyi a Ernesta Urbanovszky — darované dostali; toto zbožie bolo medzi ubohých v najväčšom poriadku a svedomite rozdelené. Čo sa tika tých trocha zemiakov, to práve poslala ľudová stránka, s rozdelením týchto boli istí agitatori ľudovej strany po- verení. Tu už ale pravda a svedomie ostálo na boku; lebo tu sa nebrala do pováhy chudoba, lež osoba, a ešte i medzi týmto isté pohlavie dľa veku a papule malo prednosť.

Ďalej ma „Posmeškár“ napáda, že som písal „že chcem pod zástavou pána Ernesta Urbanovszky alebo ktorého koľvek jeho nástupcu zomrieť.“ Áno chcem, to netajím! A som píšny na to, že k takej stránke priná- ležím, ktorej heslom je: *Za Boha za pravdu, za vieru, za kráľa a za vlasť!* K tejto stránke síce predtým všetky dnešná poburujúce živle prináležaly, túže ctily a vážily a ju za jedine „spasiteľnú“ uznávali, a o nej ľud vy- naučovali; a naraz dnes je to stránka: frajmaurerska, zednárska, neznábožská, šafiarska atď. No a prečo? veď tá stránka od toho času svoj programm nezmenila, a naraz tí istí ľudia, ktorí ju predtým až do neba dvíhali, teraz ju chcú až na dno morské zatratit. Teda jaké je to jednanie? Je to dôslednosť zralých mužov alebo otcov a synov vlasti? A preto sa pýšno osvedčujem jako dobrý syn vlasti našej drahej, ktorý som si dôsledným v kaž- dom páde a čase, že *mňa od môjho predsevzatia, aby som k výš spomenutej stránky prináležal, len rýl a motyka odlúči!* Posmeškár ma síce v jeho dopise na posmech obracia „že mňa drevená motyka a plechový rýl od pána Urbanovszkeho odlúči.“ Áno! spravodlivému jednaniu vládnej stránky a jej privržencov bude pôda taká fahká, ktorá ich kedysi zakrývať bude, že postačí i drevená motyka a drevený rýl; lež pôda pre buríčov a vodcov po krivých cestách ľud vodiacich, bude kedysi tak ťažká a tvrdá, ku ktorej im všetky železné a oce- lové krampáče a motyky ponecháme, a železná lopata sa im ešte za živa pridá, aby si ňou mohli tých cudzých smeti, ktoré každý vo svojej sieni má — a v cudzých

čistých izbách zametať chce — poriadno povyhadzovať mohli.

Konečne poznamenám, že až by sa nezrelé a opilé „chlapčisko“ ešte oproti mojej osobe písať opovážilo, že sa nebudem na tejto ceste s ním dohadovať, lebo to nedrží za seba dôstojné, lež si pri najbližšom stretnutí sám veznem zadostučenie.

Rudolf Matter, rychtár

BESEDNICA.

Osud.

— Z francúzskeho. —

Brechot jeleňa naháňajúcich psov a zvučanie trúby ďaleko v hore vždy viac a viac umlkovalo. Rolanda Fauges a jej dvaja bratranci jazdili sami od spoloč- nosti sa oddeliac v tichom trape v smere hluku.

Všetci boli v úplnom kvete mladosti a krásy. Ro- landa ako výborný jazdec sedela krásne na sivkovi ružo- vého nosa. Z prava jazdil Ludvik Ján na čiernom, z ľava Pavol Ján na bledožltom koni; a len dľa barvy ich koní bolo poznať rozdiel medzi dvoma bratmi, na- toľko boli podobní jedon druhému, i čo dľa postavy a tváre ako dvojčence. Ba i rovnošatu mali rovnakú, lebo oba slúžili ako husárski poručíci v jednom a tom istom pluku, kde povstalo mnohé veselé, zavše i smutné zmi- lenie následkom ich mimoriadnej podobnosti. Keď Ludvik Ján sám od seba pretrpel na Pavla Jána vyrieknutú pokutu, tento zastával brata a dal sa poraniť v niekto- rom súboji, keď ale ta neočakávane došiel Ludvik Ján, vidiac že jeho miesto je zaujaté, tak zotal v hneve jeho nepriateľa.

Bratanci Ludvik Ján a Pavel Ján zdelili veľké meno a veľký majetok a milovali sa bezhranične. Jako deti nebolo možno rozdeliť jedného od druhého. Počas jednej veľkej nemoci, ktorá upútala staršieho k posteli, mladší skoro zomrel.

Bolo ich treba len vidieť v tomto okamžení s jasa- júcimi sa očami, veselou tvárou, milým úsmevom na ústach, aby sme uhádli, že ich spojuje spoločná myšlienka. Milo- vali, zbožňovali sa, ale milovali a zbožňovali oba i svoju sesternicu Rolandu. A od toho času ako si vyznali túto lásku, a hlavne ako rozprávali o nej verejne i pred mladým dievčaťom, zvláštne boli šťastní, že žijú v tak zriedkavej duševnej svornosti; boli ale i nešťastní, lebo tento stav už nemohol dlho trvať a prinútená bude Ro- landa, a práve ich rovnako miluje, voliť si medzi nimi. Táto voľba sa musí stať ešte dnes.

Z tejto príčiny jazdia s tak mimoriadnou rozčule- nostou na tváry jedon po pri druhom bez slova, ďaleko od polujúcej spoločnosti. Každý očakával vážne rozhod- nutie. Každý z nich vedel, že keď si dievča nevyvolí jeho, koniec je na veky ich srdečnému sväzku; patričný sa musí vyhnat, roztrhnúť kruh svojho povolania, zminúť na veky, aby ten druhý užívať mohol pokojne svoju blaženosť. Neschopní súc jedon druhého sa nenávidieť, vzdor srdce hryzúcej ich žiarlivosti, ale veľmi citiac to, že nemôžu dlhšie žiť v tejto neistote, sverili svoju vec k rozlúšteniu vznešenej duši Rolandinej. Čakali tedy a teraz k rozhodnutiu osudu tak blízko ich duše boly preplnené rozčulením, na nič inšie nemysleli, ako na svoju bratskú nežnosť, tak sa im zdalo, že ten vy- vretý, vyhnatý, zúfalý a vytvorený tešíť sa môže len

tým, keď si pomyslí, že obetoval sa za to stvorenie, za tie dve duše, ktoré miloval najlepšie na svete.

Rolanda bola bledá. Veľký boj zúril v jej duši. Ako že má učiniť voľbu, ku ktorej ju prisilili a ktorú i ona uznala za nevyhnutelnú?

Zvláštne bolo, že milovala rovnako obúch bratrancov a že sa nemohla odvážiť na to, aby zničila jednomu život a srdce. Snáď prednosť dala v hĺbke srdca Pavlovi Jánovi, mladšiemu bratovi, ktorý bol odvážlivejší ako brat. Ale keď Ludvik Ján nebol pri nej, prišla jej na rozum jeho nežnosť a dobrota a tak cítila, že tohto predsa ľúbi viac ako tamtoho.

Očakávanie obťažovalo všetkých. Rolanda bola vždy bledá. Blíženci následkom spoločnej myslí zastavili kone. Napredovali krokom. Rolanda, aby dokázala očividome, že sa zle cíti a svoju vnútornú obavu, pritísila si ruku na srdce.

— Zle vám je? spýtali sa oba bratia odrazu a natoľko podobným hlasom, že by sa nebolo mohlo určiť zažmurávaným okom, ktorého hlas sme počuli.

— Bodá ma v boku, riekla Rolanda. Ostatne myslím, že sa popustil podvoj sedla.

Dvaja mladíci skočili so sedla: Ludvik Ján pomohol sestrenici, Pavel Ján už ale stahoval podvoj. Kone držané za uzdy, hryzly suchú trávu. Rolanda pozdvihnúc svoj povlek a udierajúc koncom bičika svyje topánky, cítila, že zrak obúch bratov uprený je na jej sklonenú hlavu, a že milostne prosia, náruživé žiadajú, aby sa vyslovila. Veľká tichosť panovala v tom okamžení v zapustenom kroví. Sviatočná minúta sa končila.

— Rolanda! riekol Pavol Ján.

— Vravte! prehovoril Ludvik Ján.

Rolanda pozdvihla oči a hľadela na nich horúcou láskou, ako oni sme, s pozdvihnutou hlavou, strašnou obavou v pohľade stáli pred ňou s úsmevom na tvári. Následkom dôkazu ich bratstva položili si jeden druhému ruky na plecá.

— Bože! — vzdychla si Rolanda.

Ludvik Ján ju posmeľoval.

— Smelosť, Rolanda.

A Pavol Ján doložil:

— Vidíš, my sme smelí!

Rolanda skoro zomrela a hneď vtedy tak cítila, ako by ju dvíhala nadľudská moc. Ako by nie, keď môže dať jedným jej slovom život jednomu a zahnať môže do smrti druhého!

Ludvik Ján riekol ku nej, usmievajúc sa na svojho brata, takto:

— Jestli si jeho vyvolíte, ja sa odstránim so smelou dušou!

Pavol Ján sa ozval:

— Ak sa ja musím odstrániť, tak snášať budem mužsky tento úder!

A ich mužské tváre ako by vykřikly boly náruživým výrazom:

— Voľ si! Stastie alebo nešťastie, označ náš osud, ale rýchle!

Rolanda šeptajúc, riekla:

— Nie som vstave. Pripojme sa k spoločnosti...

Ale ako zazrela ich zúfalé, zúriace tváre, doložila rýchlym, ale predsa trhaným hlasom:

— Počujte ma. Prečo kladiete na mňa toto trápenie? Nie som vstave vysloviť sa! Bolo by to oproti Bohu! A i tak by som lhala! Prečo sa nemôžte uspokojiť s tým, aby ste moji bratia, moji rovno milovaní bratia zostali, ktorým dám celú svoju dušu?

— Musíte si vyvoliť, — preriekol starší, a ten druhý sa trpkó usmial.

— No, — riekla Rolanda — nech odsúdi Pán Boh. Ja som len žena. Kto prv dôjde k spoločnosti, toho manželkou budem. Nech rozhodne osud! Nechajte ma tu a pohnite sa. Ja sa vrátim sama do kaštieľa. A jeden z vás nech mi príde oznámiť meno víťaza.

Mladíci neriekli nič. Posadili Rolandu do sedla, sami si sadli na kone a pokynutím ruky pozdravili sesternicu. Potom ako by sa boli zbláznili, pobodli kone a cválali po jednej strane, o ktorej vedeli, že je plná postínaných stromov, aby tým odvážlivejším urobili svoje jazdenie, v ktorom postavila svoju blaženosť a svoj život k rozhodnutiu osudu.

Rolanda ich z ďaleka nasledovala, zdržiavajúc svojho koňa, ktorý tiež chcel cválať za nimi. Zrazu jej dušu zaujala úzkosť. Videla, ako bratia preskakovali na koňoch v ceste pováľané kláty, pri ostatnom jeden kôň, ten čierny padol a jazdec klesol do trávy na desať metrov diaľky vyhodенý zo sedla.

Rolanda trhla úzdou a evalom sa hnul jej kôň ponad kláty; oclala sa na mieste, kde držal Pavel Ján v lone svojho brata. Rozbil si hlavu na vyčnievajúcej skale. Krv zaliala jeho nebomodrú attilu.

Ludvik Ján otvoril oči a mal ešte toľko sily prehovorit:

— Ja idem... Rolanda, môj brat, Pán Boh s vami!...

A oči mu vybasly, úsmev uletel v tú ďalekú krajinu, ktorá nemá hranice ani brehu a z kade sa nikto nevráti.

Rolanda kľakla na kolená a ulapila ruku umierajúceho bratancovi, ktorého Pavel Ján křčovite objímal v ramenách.

Hlava Ludvika Jána klesla.

Odišiel. Usmieval sa. A Rolanda a Pavel Ján divili sa jeden na druhého láskou a strachom naplnení, sotva sa ale mohli zdržať, aby sa neozvali, aby nevolali o pomoc a aby sa nepustili do plaču.

Siamský kráľ v Budapešti.

Somdet Pra Paranindi Maha Čulalongkorn, siamský kráľ dorazil dňa 26. júna do Budapešti. Tento východný kráľ s dlhým menom bol hosťom nášho panovníka vo Viedni a odtiaľ vyprevedený kráľom našim na nádražie, došiel do nášho hlavného mesta i so svojimi synami kniežatmi: Chira Svasti, Sommot a Chasvon de Nores a s veľkým sprievodom. Čulalongkorna, siamského kráľa uvítal na budapeštianskom železničnom nádraží ministerpredseda barón Des. Bánffy v prítomnosti mnohých hodnostárov. Čulalongkorn, ktorý nosil plukovnícku rovnošatu siamskeho vojska, odpovedal na uvítanie v anglickej reči. Po uvítaní barón Bánffy predstavil na stanicu došlých uhorských pánov a siamský kráľ zas svojich synov a sprievod. Potom sa asiatskí hostia zaviezli do hotelu Hungária, kde pre kráľa a jeho sprievod prichystali skvelý byt, pozostávajúci zo 40 izieb. Tak pri stanici, ako aj po uliciach veľké množstvo obecnstva pozdravovalo siamskeho kráľa. Po príchode siamský kráľ s ministrom orby Darányim vyviezol sa do Budína ku kráľovskej palote, obzrel si tam stavbu nového kráľovského hradu a s kráľovskej zahrady díval sa na utešenú panorámu, ktorú poskytuje rozprestierajúce sa hlavné mesto. Potom sa kráľ s ministrom Darányim previezli na Margitský

ostrov, a potom sa náležite povozili po Dunaji. V nedeľu bol siamský kráľ v sprievode ministra orby v Gedellove, kde si obzrel zábavy ľudu. Tešil sa z tancu a jedol a pil víno, ktorým ho zabávajúci sa šuhajci ponúkli a toho natofko rozveselilo, že sa pustil aj do tanca. V pondelok obzrel si siamský kráľ v Bábolne a Kisbére štátne žrebínce. Siamský kráľ bol veľmi prekvapený, že ho všade priateľsky vítali a vyslovil svoj obdiv nad krásou hlavného mesta nášho.

Aby sa ct. čitatelia lepšie oboznámili s krajinou siamského kráľa, ktorý bol hosťom nášho kráľa, podávame nasledovné: Siamské kráľovstvo leží v juhovýchodnej Asii na polostrove Východnou Indiou zvanom. Na polostrove tomto je mnoho francúzskych a anglických kolónií, ale Siam si doteraz vedel udržať svoju samostatnosť. Kráľ Čulalongkorn snáď cíti, že je samostatnosť jeho kráľovstva ohrozená susednými kolóniami a preto robí návštevy u dvorov panovníckych po Európe, aby aj týmto postavenie svojej ríše upevnil. Kráľ Čulalongkorn vstúpil na trón dňa 1. októbra 1868. vo veku 17 rokov. Hneď na počiatku svojho panovania dokázal neobvyčajnú bystrosť ducha a zaujatost vo všetkých záležitostiach štátnych a s prospechom počal vladať do potyku vstúpiac takmer so všetkými krajinami. Už v rečenom roku sjednaná bola medzi inými obchodná smluva s Rakúsko-Uhorskom. Letopisy siamskej ríše siahajú až do r. 638 po Kr., ale nie je pochyby, žeby sa našly historické dáta aj z časov pred Kristom. Teraz má Siam ústavu, dľa ktorej kráľ spoločne vládari s veľkou štátnou radou a s radou ministerskou. V rade tejto je 7 ministrov, 10—20 kráľom vymenovaných radeov a 6 kráľovských princov.

Vyzvanie k predplateniu.

S pomocou Božou uplynul prvý polrok. Ačkoľvek nás ct. obecnosť skutočne dobroprajne napomáhala, predsa v záujme dobrej veci, ktorej slúžime, snažne prosíme všetkých našich priateľov, aby časopis náš rozširovali, aby s ním ľud oboznamovali. Spravia týmto nielen vlastenecký skutok, lež osožif budú aj ľudu, lebo mu poskytnú taký časopis, ktorým známosti svoje všestranne rozšíri, všestranne sa vzdelá.

Jako dosiaľ, tak aj na budúce budeme sa usilovať podávať ct. čitateľom časopis rozmanitého obsahu, ktorý sa bude *popri zdravých politických* úvahách zaoberať aj s priemyslom a kúpeľstvom, taktiež bude poskytovať aj hospodárske pokyny. Mravnopoučné rozprávky tiež budeme pestovať. Jedným slovom v časopise našom najdu *dobré čítania jak politici*, tak aj ti, ktorí *radšej obľubujú poučné a zábavné veci*.

Úctive prosíme všetkých priateľov nášho časopisu, aby ho všemožne v kruhu svojom rozširovali. *Smer a zásady, ktoré zastávame*, zaslúžia všestrannú podporu

Predplatná cena je tak nízka, že ju aj chudobnejší náš spoluobčan môže zaplatiť.

Predplatná cena *na celý rok obnáša 2 zl.*

na pol roka 1 zl.

na štvrt roka 50 kr.

Predplatitelia «Slovenských Novín» dostanú časopis náš *za pol ceny*.

CHÝRNÍK.

Jeho veličenstvo kráľ prvý dni tohto mesiaca strávi v Ischli, odkiaľ sa 9. júla vráti do Viedne, aby pozdravil kráľovnú, ktorá v ten deň vráti sa zo Schwalbachu do rakúskeho sídelného mesta. Kráľ sa vráti dňa 12. júla do Ischlu a kráľovná Alžbeta odcestuje na viac týždňový pobyt do laineského kaštieľa.

Arcikňažna Štefania, vdova po následníkovi trónu, toto leto zdržovať sa bude vo Smokovci v Tatrách

Arciknieža Fridrich behom minulého týždňa prehliadal vojsko v Trnave a odtiaľ cestoval do Trenčína prehliadnuť vojsko.

Novi tajni radeovia Jeho veličenstvo, kráľ vymenoval grófa Samuela Telekiho, grófa Alexandra Apponyiho a grófa Teodora Széchenyiho za svojich vnútorných tajných radeov.

Nitriansky biskup Imrich Bende v Žiline dokončil birmovku po trenciánskej stolici. Biskup udelil sviatosť birmovky mnoho sto veriacim. Zo Žiliny odcestoval biskup do Nitry dňa 24. júna. Na žilinskom nádraží shromáždilo sa mnoho ľudstva aby odprevadilo milovaného arcipastiera. Na nádražie dostavili sa aj žilinskí hasičia pod zástavou.

Vysviacka kňazov. Baňsko-bystrický biskup dr Karol Rimély vysvätil tieto dni vo Sv. Kríži nasledovných klerikov: Adolfa Groscha, Karola Barka, Stanislava Kijaničku a Juraja Mikó.

Vyznačení ohňohasiči. Z Lipt. Sv. Mikuláša píšú, že sa tam odbovovala pekná slavnosť Liptovský župan Lud. Kürthy 15. ohňohasičom pripjal na prsá vyznačenie. Predseda ohňohasičského spolku Ludvik Ballo starší peknou rečou pozdravil hlavného župana, ktorý tiež v peknej reči povzbudzoval ohňohasičov. Každého vyznačeného hasiča srdečne pozdravil a potriasol mu pravicu.

Ústav pre suchotárov. Na stavbu sanatóriumu pre suchotárov, o ktoré sa vrele zaujali zdravotnícke kruhy hlavnomestské, minister vnútra Perczel ponukol 40.000 korún. V tom ústave najdú chudobní chorí útulok a potrebnú opateru. Za túto veľkodušnosť teraz sa poďakoval spol k, ktorý si za úkol vyktnul základanie sanatóriumov po celej krajine.

Kneippovi dedičia. Z Wörishofenu píšú, že Kneipp pred svojou smrťou poručil svoj malý majetček farárovi Stückle mu. Liečebný ústav wörishofenský ale spravovať bude náčelník tamojšej rehole milosrdných.

Zadosťučinenie nadžupanovi Juliusovi Szalavszkému

Je známo, že v jednom prešporskom časopise nemeckom bola ostro napadnutá osoba fíšpána trenčianskej a prešporskej stolice. Článok bol vyšiel pod názvom „Politickí Affendakisovia“ a jak sa nemýlime, urážajúci článok ten vyšiel i v „Kreštane“. Záležitosť teraz pojednával porotný súd v Prešporku a pisateľa článku Štefana Rakovszkého, krajinského vyslanca ľudovej strany odsúdil pre utrhačstvo na tri mesiace do väzenia a na zaplatenie 500 zlatovej pokuty a redaktora časopisu Bindera na 2 týždne do väzenia a na zaplatenie 50 zlatovej pokuty. Také hľa zadosťučinenie obdržal napadnutý fíšpán od porotného súdu.

Smrť. Výtečný maďarský učenc, Samuel Brassai, ktorý len pred niekoľko dňami svätzil svoje storočné narodeniny, dňa 24. t. m. v Koložvári zomrel. Staručkému učencovi ku jeho 100ročným narodeninám 15. júna gratuloval i jeho veličenstvo. — Bývalý krajinský vyslanec, člen snemovne veľmožov gróf Gabriel Bethlen zomrel dňa 25. júna na svojom majetku v Keresdi. V ňom vymrela tá ratalaš historicky pamätnej Bethlenovskej rodiny, ktorá bola v najbližšej pokrevnosti so slávnym kniežaťom sedmohradským Gabrielom Bethlenom. — Sedmohradský katolícky biskup Franc Lönbard zomrel dňa 28. júna v Gyulafehérvári. Nebohý žil 78 rokov.

Dobročinnosť. Vdova po barónovi Móricovi Hirschovi odovzdala parížskemu dobročinnému spolku poltreta millionov frankov, aby z úrokov toho súhrnu založil polok 24 pensí každú po 3000 frankov, ktoré potom dostať majú na mizinu privedené panie.

Tarnóci oslobodení. V pravote, ktorú bol pozdvihol jeden mladý gavalier menom Lazarovich proti Gustávovi Tarnóczimu pre úžernictvo, pojednával teraz súd v Budapešti a Tarnócziho uznal za nevinného.

Lekárska porada v otázke zamedzenia trachomy. Jako známo, na viac miestach Dolnej zeme panuje strašná egyptská očná nemoc zvaná trachoma, ktorú dosavád zamedziť nepodarilo sa. Ponevác teraz mnoho robotníkov z viac strán obzvlášť ale z Horného Uhorska išlo na žatvu na Dolniaky, bolo sa čo obávať, že trachomu odtiaľ roznesú po krajine, preto sa hlavní stoliční lekári z Nitrianskej, Trenčianskej, Turčianskej, Tekovskej, Liptovskej, Čongrádskej, Somodskej, Koložskej, Železnej a Zala sišli v Budapešti na poradu, ako by mohli zamedziť rozširovanie sa očnej choroby trachomy. Na porade krajinský zdravotnícky dozorca predostrel memorandum, v ktorom sa zapodieva s očnou chorobou a s tými prostriedky, ktorými by sa dala táto choroba zamedziť. Hlavní stoliční lekári radili sa za dva dni.

Gróf Eugen Zichy u ruského cara. Gróf Eugen Zichy bol pred dvomi rokmi cestoval po Rusku a Asii, aby hľadal kolísku Maďarov. Teraz o svojich zkušenosťach vydal veľkolepé dielo, z ktorého jeden skvostny výtisk oddal nášmu panovníkovi a druhý ruskému cárovi. Cár 16. júna prijal vo výsluchu grófa Eugena Zichyho v Peterhofe. Zichy pri tejto príležitosti odovzdal knihu, o ktorej sa cár veľmi pochvalne vyslovil. Skvostná kniha vyšla z tlačiarne Viktora Hornyánszkeho. Po audiencii ruský minister zahraničia gróf Muraviev v cárovom mene poďakoval sa Zichymu za skvostnú knihu a oddal mu cárom darovaný veľký križ rádu sv. Anny.

Bitka medzi baníkmi. V kovových baňách vo Veľkom-Folkmaré viac kubachských robotníkov dostalo zamestnanie. To sa tamejším baníkom ale nepáčilo, napadli cudzích robotníkov, a dvaja kubachskí robotníci Ján Bárány a Jakub Bárány ostali mŕtví na bojišti. Traja robotníci obdržali ťažké rany.

Veľké železničné nešťastie udalo sa dňa 27. júna pri Kolomei v Haliči. V spomenutý deň pretrhly sa nad mestom oblaky a voda nielen že porúchala mnoho domov a obrátila na nivoč majetky obyvateľov, ale podmyla i pilier železničného mostu. Potok zvaný Kozakovska sa rozvodnil a voda takou silou podmyla pilier, že sa srútil práve vtedy, keď po moste jachal osobný vlak. Rušeň a osem vozňov srútilo sa i s cestovateľmi do vody. Vodič vlaku, strojník a dvaja konduktori prišli o život. Zpomedi a cestovateľov posiaľ vytiahli z vozňov vo vode porúchaných 11 mŕtvých. Jeden lekár menom Zeiler so svojou mladou manželkou bol práve na svatobnej ceste. Mladá ženička sa šťastne oratovala: muž ju vytisol von oblokom z vozňa a voda ju potom vyhodila na breh rieky, dr Zeiler ale zahynul, mŕtvolu jeho našli. V kabáte mal pugilár, v ktorej sa nachádzalo 25.000 zlatých, ktoré obdržal čo veno so svojou manželkou. Pri strašnom nešťastí 26 cestovateľov bolo ťažko raneno. Všetky poštové zásielky, balíky a listy padly tiež do vody, a škoda len v poštoých zásielkách robí vyše jedného miliona zlatých.

Cár v Poľsku. Ruský cár Mikuláš budúci mesiac navštívi Varšavu, ktorej obyvateľstvo teraz veľké prípravy robí ku okázalému prijatiu ruského cára. Z tejto príležitosti zaviedli dobrovoľnú sbierku, ktorá obnáša teraz už vyše pol miliona rublov a z týchto peňazí vystavia nejaký dobročinný ústav, opatrovňu pre chudobných alebo nemocnicu na pamiatku cárskej návštevy.

Koruna z doby Árpádovcov. Budapeštianske priemyselno umelecké museum kúpilo v Paríži na licitácii z pozostalosti baróna Pichova jednu zlatú korunu z XIII. storočia. Koruna je bohaté drahokamy a perlami ozdobená. Dľa zápiskov baróna Pichona korunu túto našli v Uhorsku v jednom kráľovskom hrobe a tak mohla byť vlastníctvom niektorého kráľa z domu Árpádovcov.

Zamrzol v júni. Pod našimi Tatrami sa to ešte kedy-vtedy stane, že najdu i v mesiaci júni zamrznutého človeka, ale z južných strán taká zpráva sotva príde. Tak teraz píšu z Bozenu, kam bohatí India chodievajú zažiť jara, že synovia roľníka Jána Schetta z Pauzendorfu vybrali sa do Álp k Michelbašským jazerám na lov rýb a ponevác do večera sa nevrátili a na poludnie bola veľká víchrica sňahová, vybral sa otec za nimi a trápený tajnou predtuchou, našiel obúch sňahom zaviatých; mladší z nich 14ročný, bol už zmŕznutý a druhého 17ročného len s veľkou námahou podarilo sa otcovi priviesť k životu.

Útok na grófa. Z Holoméca sdeľujú, že grófa Franca Harracha, ktorý sa na ten čas na svojom majetku v Rabensteine zdržuje, na poľovke napadli neznámi India a dopíchali ho nožami. Utočníkov hľadajú.

Prvé zakladiny v honvedských vychovavacích ústavoch. Mesto Kečkemét vo svojom valnom shromaždení odhlasovalo dvadsattisíc zlatovú základinu, z ktorej sa budú ročne štyria kadéti vychovávať v nových ústavoch vojenských. Kečkemét teda stojí na prvom mieste čo sa týka zakladania fundacionálnych miest v nových uhorských ústavoch vojenských.

Nazaréni sa množia. Na Dolniakoch rozmáhajú sa nazaréni so dňa na deň. U hlavného slúžneho v Ó-Becse sa tieto dni blásilo 35 rímsko-katolíkov a 30 grécko-katolíkov, ktorí oznámili, že prestúpia na nazarénsku vieru.

Ruski sprisahanci. V Rusku zas prišli na stopu jednej spoločnosti sprisahancov, ktorých podozrievajú, že jednomu susednému štátu vážne mobilisačné plány prezradili. Najväčšmi je kompromittovaná dcéra jedného generála.

Suboj. V Baláz-Darmotách v tamejšej honvédskej kasárni statkári Barna Szakáll a barón Jeszenszky mali súboj na šable. Posledný obdržal ťažkú ranu do tváre

Nová sekta. V ruskom meste Kutais utvorila sa nová sekta žien, ktoré v noci chodia po uliciach a všelijakým spôsobom vábia chlapov a mladíkov na osamelé miesta, kde potom celý zástup žien vrhne sa na obeť a nožami, palicami, kameňami ho trápia. Hovoria že fanatické robia to preto, lebo nenávidia mužské pohlavie.

Porodila v železničnom vozni. Jednu ženu v železničnom vozni pred Veršecom napadly bóle a keď došiel vlak na stanicu, porodila. Vlak, rozumie sa, musel ďalej, ale i šestonedielku bolo treba opatřit a preto vozeň, v ktorom sa zriedkavý pôrod prihodil, odopali a nechali na stanici. Zavolali lekára a babu, manželka náčelníka stanice dala potrebné periny a tak matku opatřili. Keď sa matka cítila lepšie, pripali vozeň k večernému vlaku a matka so svojim synkom cestovala domov.

Smelá žena. V obci Illény vo dvore jednej Rumunky zabávalo sa viac detí, keď zrazu vbehol do dvora jeden besný pes, ktorý rovno na jej synčekov skočil. Rumunka vidiac to, vybehla z kuchyne a chytila psa za hrtan a vzdor tomu že ju pohryzol, dotiaľ ho držala s napnutím všetkých síl, dokiaľ susedi vidlami a motykami nezablušili besného psa. Smelú ženskú a jej dvúch pohryzených synčekov odviezli na štátne trovy do Budapešti, kde ich všetkých v Pasteurovskom ústave zaštepia proti besnote.

Šťastní dedičia. Nedávno zomrel v Bukarešte zámožný bojár Momoleju, ktorý zanechal po sebe sedem millionov frankov. Keď rumunská vrchnosť vyzvala neznámych dedičov, o prevzatie dedičstva hlásili sa z Temeskej Ján Weber a podsudca N. Tak Ján Weber, ako aj podsudca N. vedia dokumentami dokázať, že oni sú jediní pokrevní nebohého Momoleja. Ich zástupcovia, už všetky potrebné kroky porobili, aby menovaní zákonní dedičia 7 millionov frankov obnášajúce dedičstvo dostali.

Prst Boží. V českom mestečku Siedoviciach počas processie za vyzváňania srdce veľkého zvona sa odtrhlo a práve pred processiou hlboko sa vrylo do zeme. Keď by processia len dva-t i kroky bola ďalej pokročila, kto vie koľko ľudí by bolo zabilo.

Smelý chlapec. V Koniowce pri Zakopanom v Haliči chytil sa v noci od zarátenej osy mlynskeho koleša mlyn a požiar sa rýchle rozšíril. Rodičia neboli doma a 12ročný syn mlynára prebudiac sa zo spánku skočil do horiacej už chyže, aby zachránil ostatné tam spiace deti. Dvoje z nich podarilo sa mu skutočne vyslobodiť, dvoje ale bezpochyby zo strachu sa ukryli a zahynuli. Smelý brat pri odvážlivom ratovaní svojich bratov a sestričiek odniesol si niekoľko ťažkých rán.

Jazyky sveta. Jeden anglický štatistik vyrátal, že človečenstvo hovorí spolu 335 rečami, v čo sú nárečia, prirodzene, nie vpočítané. Učenec delí týchto 335 rečí dľa rečových rodín na dvanásť oddielov a dľa tohoto mluvia: papuovia 2, hottentovia 4, kaffri 25, černosi 58, polinési 36, mongolské kmeny 59, národy na točňach 8, domorodí Amerikáni 16, severní Afrikáni 10, domorodí v Indii tiež 10 rečí. Najbohatšie v jazykoch je asijské plenná, ktoré má 88 rôznych rečí. — Pri tomto spomenie jeden najvyšš komplikovaný jazyk, ktorý hovoria obyvatelia Novej Guiney. Títo vyjadrujú číslo desať takým slovom, ktoré pozostáva z dvanástich slabík a dvadsaťpäť písmen; toto slovo zozje: Bubutondambuton-dambodand.

Niečo zo života pápeža. Rímský otec, pápež Lev XIII. jako pred tým každoročne, tak i toho r prestáhoval sa na leto do veže Leva IV., vystavenej vo vatikánskej zahrade. Svätý otec ako v lete tak i v zime každodenne vstane už o 6. hodine, o pol 7. slúži omšu a potom raňajkuje. Raňajky pozostávajú z jednej šialky čokolády, z bielka vajca a z chleba s maslom. Po raňajkách ide na prechádzku do vatikánskej zahrady, kde sa prechádza do 10. hodiny, potom prijíma návštevy a odbavuje súrne záležitosti. Svätý otec vždy o 12. hodine obeduje. Obed má veľmi jednoduchý — kuchár každý deň len 7 lír, asi 3 zl. 50 krov dostane na kuchyňu. Po obede si trochu zadrieme a potom zas odbavuje záležitosti cirkve katolíckej. Popoludní prechádza sa tri hodiny v zahrade vatikánskej a počas prechádzky jeho sekretár vyrozpráva mu chýry časopisov; officier šľachtickej gardy referuje zas o udalostach, dejúceich sa v aristokracických rodinách Rímu. O siedmej hodine modlí sa pápež ruženec, potom večeria. Po večery pracuje na pápežských enciklikách, alebo až do polnoci básni.

Biciklová pošta. Z príčiny neprajného železničného spojenia medzi Terstom a Hamburgom poštová premávka je veľmi obťažaná. Terstki kupei teraz tak ehejú tomu odpomôcť, že zavedú medzi Terstom a Hamburgom biciklovú poštu. Túto dlhú dráhu podelia na zóny a biciklisti budú sa zamieňať. Takýmto spôsobom listy z Terstu za 62 hodín príjdu do Hamburgu. Prvá biciklová pošta v minulú sobotu rano sa pohla z Terstu, nesúc pozdravudopis mestskému magistrátu hamburskému.

Röntgenovské lúče v colných úradoch. Ct. čitateľom je už známo, že pomocou Röntgenovských lúčov možno odfotografovať i také predmety, ktoré sú pred ľudským okom ukryté. Tento vynález má veľkú budúcnosť obzvlášť v lekárstve, teraz ale v parížskom colnom úrade urobili pokus, či by sa nedaly dovezené články a výrobky zkušať pomocou Röntgenovských lúčov. Pokusy sa zdarili a tak pravdepodobne onedlho budú už upotrebovať Röntgenove papršky prakticky pri dôvoze cudzozemských výrobkov. Keď sa tento plán francúzskych financov splní, tak raz na vždy urobí koniec pašovníctvu.

KU OBRÁZKU.

Sbieranie manny.

Jako vieme z biblie, keď Mojžiš vyviedol ľud izraelský z Egypta a viedol ho za štyridsať liet do zeme Kananejskej, židia často zapríčiňovali Mojžišovi trpké chvíle a neraz sa i zbúrili proti svojim vodecom, chtiac sa vrátiť zpät do Egypta v poddanstvo, ako trpeť strasti cestovania. Vieme, že raz nemali vody, raz zase nemali čo jesť a trápení hladom a smädom, cheeli sa rúhať Bohu. Vtedy sa stalo, že cez noc spadlo niečo drobného a okrúhleho ako mráz a židia nazvali to: *man* (manna) to jest: Čo je to? Táto manna bola biela a mala chut ako medový koláč. Naš obrázok predstavuje sbieranie manny na púštit.

ODKAZY REDAKCIE.

Ct. p. *Ferdinandovi W. B.*: Robíme to v záujme rozširovania časopisu a nádejeme sa, že ani vy neodoprete nám pomocnú ruku. Ohľadom žrebov najlepšie je obrátiť sa na správnu otáznej žrebohry so žiadosťou zaslania prospektu, lebo tie lósy sú rozličné.

Kosa svätého Antona

ROĽNÍCI, POZOR!

➔ *Predavatelja kôs v našej vlasti mnoho klamstva porobia. A ponevác ja s mojou kosou „Svätého Antona“ som im kefnul na prsty, lebo dobrý chýr tejto kosy v celej krajine sa rozšíril, teraz túto kosu falšujú a chcú ľuď na to priviesť, aby im veril, že taká stará portieka je ozajstná kosa „Svätého Antona“; oproti tomu ja oznamujem, že ja nedržím v Uhorsku ani agenta, ani cestovateľa (rajzendera) a že ozajstná kosa „Svätého Antona“ len u mňa sa môže kúpiť.*

Ctení hospodári nemajú potrebnějšího a viac užitočného nástroja ako je kosa. Dobrá kosa je poklad; ale zlá kosa je tarcha, ktorá je nie hodná, aby ju človek do ruky vzal. O tom je každý presvedčený a predsa voslep verí, že sú to dobré kosy, ktoré majú pekné meno, ako i verí takým predavateľom, ktorí sami seba chvália.

Jediná kosa, ktorá má všetky dobre vlastnosti je

➔ **KOSA SVÄTÉHO ANTONA,** ➔

ktorá zaslúži meno „kosa ľudu“ ako ju na mnohých miestach volajú.

Táto kosa je preto všade za dobrú uznaná, že je pevná, ani nie veľmi tvrdá, ani veľmi mäkká, a pritom záručne ľahká.

Zvláštne ale preto vyhovuje žiadosti hospodárov, lebo táto kosa «Svätého Antona» má mocné hrdlo, tenkú čepeľ a je sriadená pre obyčajného kosca tak, aby ju nemuseli dať kováčovi na hrdle fahať, skrze čo zadok kosy obyčajne zmäkne.

Mnohí gazdovia sami zkazia kosu, lebo ju chybné kujú; čo sa pri kose «Svätého Antona» nestane, ona je už vykovaná, a dobre vyprobovaná príde do rúk hospodárov.

S kosou „Svätého Antona“ po jednom kovaní cez viac dní môže sa pracovať a s jedným ostrením 120—150 krokov môže sa kosiť v najtvrdšej a najhustejšej tráve.

Za každú kosu dobre stojím, a ktorá by sa nešikla, takú zamením.

Cena kôs „Svätého Antona“:

Dlhá	70	75	80	85	90	95	100	cm.
	1 zl.	1.05 zl.	1.10 zl.	1.15 zl.	1.20 zl.	1.25 zl.	130 zl.	

Kto objedná 5 kusov, tie mu dielňa kôs pošle franko na pošte; kto objedná 10 kusov, jednu kosu dostane zdarma.

JOZEF SOHR v Somogy-Szill.

➔ **Obrázkový cenník pošlem zdarma.** ➔

Obilie	Jakosť dia hekt.	Za 100 kilogr.		Cenné papiere		Cenné papiere			
		od	do	Peniaze	Tovar	Peniaze	Tovar		
Pšenica banátska	77-81	8.85	9.00	Štátny dlh.					
pešťianska	77-81	8.80	8.95	Uhorská zlatá renta 4%	123.25	123.75	Prvá uhor. poisť. spol.	4225.—	4190.—
stolnobelehradská	77-81	8.85	8.95	„ korunová renta 4%	99.80	100.30	Pešť. uh. kupec. b.	1957.—	1960.—
Raž (hlto)	70-72	6.65	6.70	Uhorské regálové úpisy 4 1/2%	101.00	102.00	Pešť. prvá vlast. sporiteľňa	8150.—	8200.—
Jačmeň na krm	60-62	4.60	5.00	„ premiové úpisy	153.00	154.00	Šalgó-tarjánska baňa na uhlie	606.—	608.00
na páku	62-64	—	—	Uhorská tisko-segedínska požička 4%	141.00	142.00	Záložné listy.		
na várku	64-66	—	—	Uhorská žel. požička 4 1/2% v zl.	123.25	124.50	Uhorského pozem. úverkového ústavu 5%	101.50	102.00
Ovos	39-41	5.65	6.20	„ vyvážkové úpisy 4%	101.25	102.—	Uhorského úver. záložného ústavu 4 1/2%	100.50	101.00
Kukurica	73	4.15	4.20	Spoločná požička v bež. peniazoch 4 1/2%	100.80	101.30	Uh. úver. ústavu s prémieou 4%	100.—	100.50
Proso	—	4.10	4.50	Zreby.			Peniaze.		
Repica	—	—	—	Spolku „Jó sziv“	3.60	4.30	Cisársky dukát	5.65	5.69
Datelinové semá, luc.	—	—	—	Uhorského „Červeného triža“	8.00	8.50	Dvadsať-frankovník	9.52	9.66
„ červené	—	—	—	Rakúskeho	20.00	21.00	Nemecká ríšska marka	58.67	58.87
Svinská masť pešťianska	—	52.50	53.00	Bazilika	6.25	6.75	Striebro	—	—
„ vidiecka	—	—	—						

Kníhtlačiareň Viktora Hornyanszkeho v Budapešti.